

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľov: **1) H. Z.**, bytom **L.**, **2) F. B., J.**, *obaja zastúpení Č. s.r.o., Advokátska kancelária, K.*, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Nových Zámkoch**, Svätoplukova 1, Nové Zámky, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu zo dňa 2. februára 2011, č. ObPÚ-34-11/4214/AF, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 29. júna 2011, č. k. 23Sp/10/2011-27, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/10/2011-27 zo dňa 29. júna 2011 **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporcu zo dňa 2. februára 2011, č. ObPÚ-34-11/4214/AF, ktorým odporca ako orgán príslušný podľa § 5 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon) rozhodol, že navrhovatelia 1) a 2) nespĺňajú podmienku oprávnenej osoby podľa ustanovenia § 2 a nárok v prípade parciel č. X., X., X. nespĺňa ustanovenie § 1 zákona; navrhovateľom sa nenavracia vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré sa nachádzajú v k.ú. N. vedené v pozemkovoknižnej vložke č. 800, parc. č. X., X., X. a v pozemkovoknižnej vložke č. 1119, parc. č. X., X., X., ani nepriznáva nárok na náhradu podľa ustanovenia § 6 zákona. Súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a pripojeného administratívneho spisu dospel k záveru, že správny orgán náležitým spôsobom zistil skutkový stav a správne aplikoval aj príslušné zákonné ustanovenia a stotožnil sa so skutkovým záverom odporcu, že navrhovatelia nepreukázali prechod vlastníckeho práva v rozhodnom období od ich právnych predchodcov na štát, pretože zo zápisu v pozemkovej knihe bolo preukázané, že nehnuteľnosti boli odňaté F. S. podľa návrhu odboru pôdohospodárstva rady ONV v Štúrove č. Pôd.1/1960 na prepísanie vlastníckeho práva. Považoval preto rozhodnutie za vecne správne a zákonné.

Proti rozsudku krajského súdu podali navrhovatelia odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. f/ a b/ Občianskeho súdneho poriadku a navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zmenil tak, že zruší rozhodnutie odporcu a vec mu vráti na ďalšie konanie. V odvolaní namietali, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov a odporujúci právnomu názoru vyslovenému Najvyšším súdom SR v tejto právnej veci: krajský súd sa vo svojom rozhodnutí nevenoval opisu vlastných úvah a použitých myšlienkových postupov v troch základných otázkach, či F. S. bol osobou štátne spoľahlivou, či poskytnutá odplata bola primeraná a či k uzavretiu kúpnej zmluvy došlo z podnetu pôvodného vlastníka alebo prevažne v jeho záujme, čo navrhovateľom znemožňuje právo na obranu voči tomuto rozhodnutiu. Podľa názoru navrhovateľov na základe vykonaného dokazovania nemožno dospieť ku kladnej odpovedi ani na jednu z troch uvedených otázok, ktoré uložil skúmať Najvyšší súd SR, keďže odporcovi sa nepodarilo získať jasný dôkaz o texte a obsahu predmetnej kúpnej zmluvy. Poukazovanie odporcu na tzv.

intabulačný princíp považujú navrhovatelia za mylné a odporujúce záverom najvyššieho súdu. Považujú za nepochybné, že zákonom stanovené podmienky na navrátenie vlastníctva boli v tomto konaní splnené, nakoľko zmluva o prevode medzi A. B. a jeho manželkou a F. S. ako nadobúdateľom v zmysle ustanovenia § 1 zákona č. 128/1946 Zb. bola absolútne neplatná, a to ex lege. Ďalej namietali nepreukázanie primeranosti kúpnej ceny. Vytýkali tiež správnomu orgánu, že neskúmal, kto a akým právom si predmetné nehnuteľnosti „privlastnil“, ani sa bližšie nezaoberal osobou F. S., ani prečo mu majetok skonfiškovali. Majú za to, že v predmetnej veci došlo k vážnym pochybeniam ako zo strany odporcu, tak aj súdu prvého stupňa s dôsledkom nesprávnosti a nezákonnosti napadnutého rozhodnutia.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľov nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolaniu nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 3 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nssr.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26.09.2012 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 1 zákona, tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 ods. 1 zákona, právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v období od 25.02.1948 do 01.01.1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 2 ods. 2 zákona, ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch

uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

Podľa § 1 zákona č. 128/1946 Zb. o neplatnosti niektorých majetkovo-právnych konaní z doby neslobody a o nárokoch z tejto neplatnosti a z iných zásahov do majetku vzchádzajúcich, akékoľvek majetkové prevody a akékoľvek majetkoprávne konanie, či sa týkajú majetku hnutel'ného alebo nehnuteľného, verejného alebo súkromného, sú neplatné, pokiaľ k nim došlo po 29.09.1938 pod tlakom okupácie alebo politickej perzekúcie, iba ak ten, na koho majetok prešiel alebo kto uzavrel iné majetkoprávne konanie, je osoba štátne spoľahlivá a bude preukázané, že k majetkovému prevodu alebo inému majetkoprávnemu konaniu došlo za primeranú odplatu z podnetu pôvodného vlastníka (oprávneného) alebo prevažne v jeho záujme.

Podľa § 4 ods. 1 práva a druhá veta citovaného zákona nárok patrí tomu, kto neplatným prevodom bol pozbavený veci (práva) alebo kto iným neplatným majetkoprávnym konaním bol poškodený, alebo ich právnym nástupcom; nárok nemôže byť uplatnený v mene toho, koho pobyt nie je známy, v mene pozostalosti potom len vtedy, ak je známy pobyt aspoň jedného dediča. Ak by bola však oprávnená osoba štátne nespoľahlivá, patrí nárok štátu ako majetok konfiškovaný podľa dekrétu prezidenta republiky zo dňa 25.10.1945, č. 108 Zb. o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy.

Na konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemkom sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní (§ 5 ods. 3 zákona).

Základnou otázkou, ktorú účastníci riešili v správnom a následne aj v súdnom konaní je to, či navrhovatelia sú oprávnenými osobami v zmysle citovaného zákona. Odporca vo svojom prvom rozhodnutí (č.j. OPÚ-186-08/6934/EN z 18.2.2008) o uplatnenom nároku rozhodol tak, že žiadatelia nespĺňajú podmienku oprávnenej osoby podľa ustanovenia § 2 zákona a preto sa im nenavracia vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, ani nepriznáva nárok na náhradu. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 Sžo 241/2008 z 2. apríla 2009 zmenil potvrdzujúce rozhodnutie krajského súdu tak, že toto rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Keďže podstatnou otázkou pre posúdenie uplatneného reštitučného nároku bolo zistenie, či prevod vlastníctva dotknutých nehnuteľností na F. S. na základe kúpnej zmluvy uzavretej v roku 1939 zo strany A. B. a jeho manželky možno v zmysle § 1 zákona č. 128/1946 Zb. považovať za platný, odvolací súd uložil správnomu orgánu v ďalšom konaní doplniť dokazovanie a dožiadaním príslušného archívu na území Maďarskej republiky zistiť, či sa kúpna zmluva u nich nenachádza. Okrem toho mal správny orgán doplniť dokazovanie o zistenie začatia a priebehu reštitučného konania podľa zákona č. 128/1946 Zb. a vykonané dôkazy vyhodnotiť postupom podľa § 34 ods. 5 zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení.

Ako vyplýva z pripojeného administratívneho spisu a napokon aj z odôvodnenia rozhodnutia odporcu, odporca postupujúc v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, doplnil dokazovanie a listami z 27.05.2009 a zo 04.06.2009 sa znova obrátil na MV SR, Slovenský národný archív, ako aj na Štátny archív v Nitre a jeho pobočky v Nových Zámkoch a Leviciach so žiadosťou o zaslanie dokladu č. 448 zo dňa 16.8.1946, na základe ktorého bolo podľa zákona č. 128/1946 Zb. v PKV vl. č. 800 – kat. územie N. poznamenané zavedenie reštitučného konania proti F. S., a opakovane tiež o zaslanie kúpnej zmluvy zo dňa 21.04.1939. Výsledok takto doplneného dokazovania je zachytený v jeho rozhodnutí.

Základnou otázkou preto zostáva, či z výsledkov takto doplneného dokazovania, ktoré odporca vykonal plne v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu a z dôkazov, ktoré sa podarilo získať, možno prijať záver, že navrhovatelia nespĺňajú podmienku oprávnenej osoby podľa ustanovenia § 2 zákona, a preto sa im vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam nenavracia, ani nepriznáva náhrada v zmysle § 6 zákona.

Je pritom nesporné, že ďalšie dôkazy, napr. kúpnu zmluvu z 21.04.1939, už v tejto veci vzhľadom na časový odstup nie je možné získať.

V zmysle predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu bolo úlohou odporcu v ďalšom konaní doplniť dokazovanie v zmysle vyššie uvedeného a získané dôkazy vyhodnotiť postupom podľa § 34 ods. 5 zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení, t. j. vyhodnotiť ich podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Podľa názoru odvolacieho súdu odporca postupoval v súlade s týmto zákonným ustanovením a vyhodnotil všetky dôkazy, ktoré sa mu podarilo zadovážiť, spôsobom, ktorý odôvodňuje výsledok obsiahnutý vo výrokovej časti rozhodnutia.

Odvolací súd sa stotožnil so záverom odporcu, že získané dôkazy postačujú na prijatie záveru, že kúpna zmluva z 21.04.1939 nebola absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle ustanovenia § 1 zákona č. 128/1946 Zb., nakoľko nadobúdateľ F. S. bol osobou štátne spoľahlivou, odplata poskytnutá v roku 1939 pozemno-knižnému vlastníkovi A. B. a jeho manželke bola primeraná a k uzavretiu kúpnej zmluvy došlo z podnetu pôvodného vlastníka alebo prevažne v jeho záujme. Ako je uvedené v odôvodnení jeho rozhodnutia, a potvrdzuje to aj obsah administratívneho súpisu, nadobúdateľ nehnuteľností F. S. bol promovaným a činným hospodárom, oficiálnym gazdom, ktorý absolvoval strednú školu lesného hospodárstva a v tej dobe mal zamestnanie, ktoré veľmi dobre vynášalo, okrem toho mal súkromný statok aj v okrese Szob. Navyše štát v zastúpení Hospodárskym odborom Správnej komisie Ostrihomskej stolice uznesením z 09.05.1939 číslo: 345/1939 zamietol žiadosť roľníckeho spoločenstva obce N. na uplatnenie predkupného práva, pričom v odôvodnení tohto rozhodnutia je uvedené, že „Nadobúdateľ (t. j. F. S.) je promovaným hospodárom, preto podľa pravidiel pozemkovej politiky je pri nadobúdaní nehnuteľností zvýhodnenou osobou“. Možno ešte doplniť citáciou z listu kráľovského hospodárskeho inšpektora Ostrihomskej stolice z 10.07.1939, adresovaného ministrovi, že „z hľadiska pozemkovo-politického neexistuje žiadna prekážka, aby bol právny úkon kúpy a predaja dr. B. – S. zobrahaný na vedomie“. Z uvedeného možno jednoznačne vyvodiť záver, že F. S. bol osobou štátne spoľahlivou. Z dokladov, ktoré odporcovi poskytol Maďarský národný archív, možno rovnako vyvodiť, že predaj sa uskutočnil z podnetu predávajúcich a cena bola ustálená pri dražbe, takže nie je dôvod pochybovať o jej primeranosti a okrem toho kúpu schválil hosp. odbor Správnej komisie Ostrihomskej stolice. Nie bez významu je v tejto súvislosti aj skutočnosť, že išlo o predaj pozemkov, ktoré neboli dlhodobo vo vlastníctve

rodiny, ale ku ktorým predávajúci nadobudli vlastnícke právo podľa kúpno predajnej zmluvy zo dňa 29. júla 1933.

Z dokladov, ktoré sa týkajú uplatňovania reštitučného nároku Z., otcom navrhovateľov 1) a 2), v rokoch 1946-1948 a ktoré sú citované v rozhodnutí odporcu, správny orgán vyvodil, že z nich síce vyplýva, že Dr. Z. B. robil úkony na získanie pozemkov evidovaných v pozemkovoknižnej vložke č. 800 do svojho vlastníctva, ale rozhodnutie o určení vlastníctva v prospech neho resp. rozhodnutie o zrušení kúpnej zmluvy zo dňa 21.4.1939 nie je k dispozícii ani v štátnych archívoch a nedoložili ho ani žiadatelia, navyše vlastníctvo v tomto období sa nadobúdalo zápisom do pozemkovej knihy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

Pre uplatnenie reštitučného nároku podľa zákona č. 503/2003 Z. z., tzn. pre preukázanie aktívnej legitímácie v reštitučnom konaní sa ako základnou požiadavkou javí požiadavka preukázať príslušnosť ku skupine originálne oprávnených osôb vymedzených okruhom pôvodných vlastníkov podľa § 2 ods. 1, resp. podľa odseku 2 iných osôb, ktorých reštitučný nárok je derivatívne odvodený od práv pôvodných vlastníkov, čo sa navrhovateľom v tomto prípade nepodarilo a takýto záver nevyplynul ani z rozsiahleho dokazovania vykonaného správnym orgánom.

Na základe uvedeného odvolací súd mohol iba konštatovať, že krajský súd vo svojom rozsudku správne preveril skutkový stav zistený odporcom a v súlade so zákonom potvrdil právne závery odporcu ako správne a zákonné. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou odvolateľov, že rozhodnutia odporcu aj krajského súdu sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov; rozhodnutie odporcu má všetky formálne i obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 47 Správneho poriadku, vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľov, ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v predchádzajúcom rozhodnutí, odvolací súd postupom podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovatelia nemali úspech a odporca na náhradu trov konania nemá zákonný nárok.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 26. septembra 2012

JUDr. Zuzana Ďurišová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Andrea Jánošíková